

Næringsplanen – debatten i kommunestyret 28.4.2015

Randi Sætre, Ap:

Vi kan med rette si at næringsplanen har hatt et langt svangerskap. Først i fjor ble det fart i framdrifta. Så den er etterlengt. Det er på høg tid å få den ut.

Vi har tre viktige satsingsområder for å få til 30 nye arbeidsplasser i året.

1. Tilrettelegging for vekst i eksisterende næringsliv innen reiseliv, jord- og skogbruk, industri og handel og service står det i planen. Her må bygg og anlegg med som eget punkt. Vi må få ungdommen til å se verdien av å satse på utdanning innen faget. Vi ønsker flere tømrere, elektrikere, rørleggere og så videre og at færre biler kommer hit fra Elverum, Lillehammer og Hamar med slike fagfolk.
Vi har mange tilreisende, og det skal bli flere. Noen mener vi må satse mer på andre næringer enn reiseliv. Vi må gjøre begge deler. Men reiselivet er ikke ferdig utviklet. Det krever kontinuerlig fornying. Så mange nye arbeidsplasser kan komme der. Vi bør holde fast ved reiselivsstrategien og videreutvikle vår unike vinterturisme.
2. Vi skal tilrettelegge for gode arenaer for nyskaping og etableringer. Vi skal lage en møteplass for innovasjon og næringsutvikling der gründere kan få støtte og hjelp, der vi skal løse og veilede og la det gro. Vi kan ikke være bekjent av at det skal ta flere måneder før de med ideer får svar.
3. Samspillkulturen må bli bedre. Det er kanskje det aller viktigste. Vi må ha samhandling og felles innsats for å nå felles mål. Vi må kjenne hverandres planer, muligheter og begrensninger. Det må bli mer kontakt mellom folkevalgte og bransjene. Kan formannskapet bevege seg mer ut til bedriftene for å bli kjent med næringslivet og deres muligheter for vekst? Ap tror det er behov for å styrke næringsavdelingen, for mange tiltak må initieres derfra. Vi må også styrke felles kompetanse. Skolene, Campus Trysil og foresatte er sentrale for å fostre fram den kunnskap og kompetansen arbeidslivet trenger. Og så må vi få prioritert bredbånd og fiber. Det er like viktig som veg for næringsliv og bosetting.

Næringsplanen er et godt grunnlag for videre arbeid. Den skal nå settes ut i livet med jevnlig møter og årlige handlingsplaner.

Siv Rønningen, KrF:

Randi Sætre sammenfattet næringsplanen veldig godt, så det behøver jeg ikke repetere. Men vi borgerlige har sett litt mer på formannskapsvedtaket som vi stilte oss bak, for det er egentlig veldig bra, men vi og ønsker en liten justering med å få inn tiltak i punkt 5 og at den årlige rulleringa skal være basert på samarbeidsforumets konklusjoner. Det er viktig at de får mandat til å vurdere tiltak. Derfor fremmer vi et endringsforslag i dag.

Marit Nyhuus, SV:

Ja, det har vært et langt svangerskap, men det er først når ungen er født det virkelig begynner. Vi har jobbet grundig med næringsplanen og hatt bred deltakelse av administrasjonen, politikere og næringsliv, de som skal være med og skape disse 30 nye arbeidsplassene i året noe som krever en innsats fra alle parter. Vi ser gjerne på endringsforslaget som Siv Rønningen la fram. Det er viktig med en dynamisk plan selv om tiltaksplanen skal rulleres hvert år. Ting skjer fort, plutselig vil noen etablere seg her, og da må vi være beredt og villige til å snu oss ganske fort.

SV er opptatt av språk. Det er viktig at vertskapet, de som jobber i servicenæringa og transportører kan snakke med de som kommer hit. Derfor er det viktig med språkkurs.

SV har pratet mye om skog og nye næringer. Glommens skogs Helge Urstrømmen møtte i formannskapet. Han er litt tradisjonell i prioriteringene og mener vi må satse på det vi har og er gode på, at det er der det er størst muligheter for knoppskyting. Det har han sikkert rett i, men noen må være pådrivere for å skape noe nytt inn i framtida. Det er positivt om det er kommunen som stor skogeier, og at ønsket om nytenkning kommer fra skogbruket sjøl.

Bygg og anlegg er viktig. Det er på tide at yrkesfagene blir opprioritert og attraktive. Samarbeid skole/næringsliv må styrkes for å se behov og muligheter i Trysil i framtida. Det er viktig at ungdomsskolen er med, for det er der mange valg blir gjort.

SV er veldig positive til planene for Borgstad. Det er minst åtte, om ikke 12 år siden vi foreslo å kjøpe busstasjonen for etablere en næringspark etter svensk modell. Nå ligger litt av de samme ideene til grunn for å få et næringslivssenter på Borgstad og samtidig ha plass der til for eksempel hytteeiere som vil jobbe derfra i stedet for fra hytta. Det kan bli en plass der de etablerte og de med kapital og kunnskap kan møtes og utvikle nye ting. Vi tar fatt på næringsutviklingsarbeidet med stor entusiasme.

Jostein Hatten, Ap:

Det er veldig mye bra i planen. 30 nye arbeidsplasser i året – her blir det konkurranse, for det er 400 andre kommuner som også spør etter dem. Hvordan skal vi skaffe disse? Hele Europa roper på det samme. Vår sekulariserte verden er så utbygd at det ikke lenger er behov for så stor innsats. Automasjon har overtatt mye av arbeidslivet som i mi tid var manuelt. De fleste har egen bolig, bil, båt, hytte ved sjø og fjell og mer enn de trenger. Avhoppinga i undervisningssystemet er et tegn i tida på at kravet om økonomisk vekst ikke lenger er alfa og omega. Kanskje stabilisering og vedlikehold av samfunnet på dagens nivå er beste løsning.

Men hva med oss i utkanten med sviktende ressurser? Reiselivet har potensial, og på håndverkarsida er det manko på faglærte. De dype trolske skoger med stillhet og fred lokker. Det er positivt at noen arbeidsvillige sjeler har begynt med kortreist norsk mat, for det er viktig å ha annet enn pizza å tilby turistene. Men rovdyrpolitikken ødelegger naturens spiskammer og mangfold.

For øvrig kommer framtida til å bli preget av digitalisering, kvanteteknikk, nanoteknikk og automatisering. Hvor ender vi? Vi må stimulere og motivere lærevillig ungdom. Det er store muligheter for gründere som vil være med å bygge et interessant Trysil.

Karen Margrethe Tangnæs, Ap:

Det viktigste for å få bosetting er arbeidsplasser. Det høres enkelt ut, men er vanskelig. Det står mye bra i de få høringsuttalelsene vi har fått. Vi har et reiseliv og et vinterprodukt som er genuint og flott, men vi ser ikke mye verdiskapning i form av arbeidsplasser i bygda. Vi må intensivere mot Trysilfjellet for å skape helårsarbeidsplasser for å få folk til å bosette seg her. Jeg tror ikke at vi har fått den bosettinga vi hadde trodd vi skulle få. Skistar som kjøpte Trysilfjellet, får inn enorme summer, men vi får ikke mange arbeidsplasser igjen. Jeg skulle ønske de enorme inntektene gjenspeilte seg i arbeidsplasser. Så jeg håper de prøver å få til helårsarbeidsplasser i forbindelse med stisykkelsatsinga. I vedtektene for fondene våre står det at vi skal prioritere ungdom og kvinner. Det jeg ser, er at vi bevilger mye til Destinasjon Trysil. Det er bra, men høringene viser at andre næringer må få et liknende forum. Kortreist mat f eks, de trenger også et sted de kan få hjelp og støtte.

Vi må også tenke på skogen som er gullet vårt. Vår egen bedrift Trysil fjernvarme er basert på råstoff fra skogen. Jeg tror at skogen vil kunne gi oss nye næringer og produkter i framtida.

Trond Østby, V:

Jeg regnet med Per Hagebakken skulle sprette opp og snakke om jordbruket her, men nei. Bokhandleren og jeg har hatt ei dyp samtale og funnet ut at mjølkekvoter fører ingen til paradiset. For 15 år siden var det 16 gardsbruk med husdyr i Flendalen. Nå er det fem. Vi er nødt til å finne på noe som får de unge til å gå inn i jordbruket. Bruk er nedlagt. Vi er forpliktet til drive jorda, men det er ikke noen dyr til å spise rundballene fra 1 000 mål i Flendalen. Dessuten bør vi kanskje i fellesskap gjøre noe med rovviltpolitikken. Vi i Venstre kan være miljøparti selv om vi ikke fyller opp Trysils skoger med rovdyr. Utmarka er gratis for landbruket, men ikke mulig å utnytte i dag.

Kent Bakke, H:

Det er bra at vi endelig har fått en næringsplan på plass. Skal vi lykkes med et spenstig mål med 30 nye arbeidsplasser årlig, må vi snu den negative utflyttinga. Vi må få til arbeidsplasser først og så bosetting. Skal du drive næring, trenger du kunder. Når de blir færre, blir næringa mindre. Nøkkelen er å finne ut hvordan vi skal skape arbeidsplasser. Infrastruktur med fiber og fiberoptikk må på plass. Vi fikk det i vår bedrift midt på Bygda bare fordi Telenor hadde glemt å ta med en setning om at det ikke ville komme dersom det ble uforholdsmessig dyrt.

Ordfører Ole Martin Norderhaug, Ap:

På den første næringsplansamlinga med næringslivet satte vi opp ei liste over rollefordelinga og hvem som har ansvar for hva. Vi ønsker at behandlingstida skal bli kort når aktører ønsker å utvikle noe her. Vi lovet da å gå gjennom måten kommunen jobber på når interesserte melder nyetableringer eller utvikling av eksisterende bedrifter. Vi har allerede begynt. Når næringsutviklere kommer, samler vi alle som kan få med vedkommende å gjøre, f eks i forhold til byggesøknad, næringsfond, planer etc og så loser vi vedkommende gjennom. Det er en krevende øvelse. Det krever en holdning hos alle ansatte om at vi skal hjelpe vedkommende fram. Jeg ønsker hver ansatt ved arbeidstidas slutt hver dag skal spørre seg: Hva har jeg bidratt med i dag for å gjøre det lettere å få til en etablering i Trysil? Vi ser for oss å sette sammen grupper med alt fra ordfører til næringsjef, vann og avløp, elektrisitet, finans, bygg og plan for å hjelpe vedkommende med å få til etableringa så fort som mulig.

Vi vedtok arealplanen for ett år siden. Erfaringa viser at det går kort tid før første dispensasjonssøknad kommer. Det viser hvor komplisert dette er. Det bør være en oppfordring til alle at når planer utarbeides, leser man dem nøye og kommer med høringsuttalelser om nyanser og følger. Forhåndskonferanse må innføres som fast ordning der alle involverte innkalles slik at den som skal lage planen blir fortalt hva som mangler for å få den raskt igjennom, og får ei liste over hva som må utredes og komme på plass. Det som tar tid, er gangen fra kontor til kontor når ikke alle vet helt hva andre driver med og krever.

Jeg har et fyldig klipparkiv fra ordførertida mi. Allerede i 1999 tok jeg opp helårsarbeidsplasser med Trysilfjell utmarkslag. Det var ikke god latin. Jeg forstår det når inntektene kommer på vinteren. Samtidig er det lett å se at den voldsomme utviklinga ville føre til gjestearbeidere som ikke bosetter seg her. Det kom et skifte i reiselivet i 2010. Siden da går helårsarbeidsplasser att hele tida. Det tar tid å utvikle dem, men fokuset er et helt annet i næringa.

Samhandling er viktig. Vi var 11 personer i Skottland i helga og så på stisykling som er noe helt annet enn der enn i Norge. I tillegg til meg var avdelingslederen for plan-, bygg- og miljøavdelingen, nærings sjefen, kommunalsjefen for forvaltning og teknisk drift, fylkeskommunen, grunneiere, Destinasjon Trysil og tiltakshaver med. Vi fikk en felles opplevelse av hva dette produktet er når det bygges ut profesjonelt. Vi fikk diskutert detaljer på en annen måte og ble enige om hvem som skal møtes for å få mest mulig ut av det - mest mulig inntjening, mest mulig sysselsetting, hvordan områder skal reguleres og planer håndteres i kommunen i praksis så det blir så smidig som mulig. Alle har hørt det samme, ansvar er fordelt med hensyn til innkallinger, og så legger vi løpet. Såpass tydelig må det være, ellers blir samhandling bare et honnørord.

Det grønne skiftet har i det siste gått att i regjering og departementer. Alle prater om det grønne skiftet, at olja tar slutt, at vi kan lage det samme av tre som av en oljedråpe. Urstrømmen er litt reservert med hensyn til hva skogbruket kan få til uten statlige incitament. Før eller siden vil Stortinget vedta endringer i ordninger, tilskudd og regelverk som gjør det lønnsomt å gå for dette. Vi skal være om bord når det toget går. Trysil har i mange år vært opptatt av å utnytte skogen som råstoff i energiproduksjon. Av det som var et problem, skaffet vi egen energi. Fjernvarmen ble en suksess og har ivaretatt omdømmet av Trysil som en miljøvennlig og bærekraftig kommune. De har et moderne anlegg med potensial for mer produksjon.

Så skal kommunestyret få en nyhet:

Trysil kommune ved kommuneskogen og Statskog eier over 1 million dekar skog til sammen i Trysil. Det er naturlig at vi sammen ser på mer sysselsetting og utnytting av f eks massevirke slik at vi ikke er helt avhengige av svenskene. Vi har vært i drøftinger med Statskog og Eidsiva bioenergi og skal nå utrede samarbeidsprosjekter innenfor det grønne skiftet. Vi skal være med når toget går. Det er for tidlig å si noe konkret om hva som kan bli etablert i Trysil av det, men før eller siden kommer det grønne skiftet, og da skal Trysil være med.

Erik Lund, Sp:

Jeg har sittet og hørt på innleggene. To av dem var særskilt bra, og de kom fra kommunestyrets senioravdeling. Legg dere dette på minnet og gjerne i hjertet: Her er det mye kunnskap vi skal ta med

oss videre. Vi er nødt til å bli veldig gode på gründerhjelp, ta vare på folk som kommer med ideer. Nå får de litt hjelp. Men når de kommer hjem, er det lett å gå seg vill i papirer, skjemaer og nettsider.

Sykkel har jeg ingen aning om. Jeg får syre i låra så fort jeg starter. Men jeg håper millionene er vel anvendte penger. Jeg er fryktelig spent på det. Jeg er positiv til noe nytt, men det viktigste er å stabilisere og styrke lokale, eksisterende bedriftseiere og næringsdrivende. Veggen til at de blir borte, er kortere enn at det kommer mange nye store. 30 nye arbeidsplasser i året er veldig spenstig. Og jeg er helt sikker på at det hjelper ikke med dem hvis noen av de vi har, forsvinner. Vi har mange små og få store bedrifter. Hvert år blir noen med 1-2 arbeidsplasser borte. Til sammen blir det mange. Men vi må også hegne om de store vi har.

Til slutt må jeg få kommentere landbrukspolitikken. Det er rent rørende og interessant å høre folks interesse for matproduksjon og verdiskaping i forbindelse med det. Vi har ikke noe veldig behov for å kommentere det, men vi har til kjedsommelighet for mange stadig et håp og et ønske om å utvikle landbruket selv om det er vanskelig. Landbruksfondet har ført til at ei depressiv næring som syntes det var verre her enn mange andre steder, har blitt mer positiv. De som benytter seg av fondet, har gjort at Innovasjon Norge begynner å mangle penger i dette strøket til unge som ønsker å drive i jordbruket. Og det er stabile arbeidsplasser, for de må drive enge for å få att pengene sine.